

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2005-2006

23 januari 2006

MAATSCHAPPELIJKE BELEIDSNOTA

ENERGIEARMOEDE

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Carl Decaluwe.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris, Felix Strackx;
de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer
Steven Vanackere;
mevrouw Hilde Eeckhout, de heer Marc van den Abeelen,
mevrouw Vera Van Der Borgh;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, de heer Bart
Martens.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Greet Van Linter, de heer John
Vrancken;
mevrouw Hilde Crevits, de heer Tom Dehaene, mevrouw
Sabine Poleyn;
de dames Annick De Ridder, Dominique Guns, Margriet
Hermans;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Caroline Gennez, de heer
Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;
mevrouw Helga Stevens.

INHOUD

	Blz.
I. Inleiding.....	4
II. Knelpunten.....	5
III. Beleidsvoorstellen	11

DAMES EN HEREN,

Het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement heeft op 27 september 2005 beslist een themadebat over energiearmoede te houden. De aanleiding daarvoor was een brief van negen Vlaamse volksvertegenwoordigers, waarin erop werd gewezen dat ondanks een aantal voorzieningen, nog steeds heel wat alleenstaanden en gezinnen in Vlaanderen met energiearmoede worden geconfronteerd.

In toepassing van artikel 70 van het Reglement werd door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 5 oktober 2005 een Commissie ad hoc Energiearmoede opgericht. De commissie kreeg de bevoegdheid een maatschappelijke beleidsnota op te stellen, met dien verstande dat de nota toegespitst moet worden op de situatie van de zwaksten in de samenleving.

Als indicatieve streefdatum voor het afronden van de werkzaamheden van de commissie ad hoc, werd einde 2005 vooropgesteld. In het licht van dat strakke tijdschema en gelet op de publicaties die omtrent de betrokken problematiek al bestaan, besliste de commissie ad hoc om geen beroep te doen op externe ondersteuning van haar werkzaamheden, maar hoorzittingen te organiseren en de uiteenzettingen en gedachtewisselingen van die hoorzittingen te gebruiken als leidraad voor de maatschappelijke beleidsnota.

Op 10, 14 en 21 november 2005 vonden hoorzittingen plaats over de problematiek van energiearmoede. De verslagen van deze hoorzittingen maken deel uit van een afzonderlijke bijlage bij de maatschappelijke beleidsnota.

Na afronding van de hoorzittingen, besliste de commissie ad hoc om aan de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, bij hoogdringendheid een brief te schrijven. In die brief, die ook deel uitmaakt van de afzonderlijke bijlage bij de maatschappelijke beleidsnota, wees de commissie erop dat uit de hoorzittingen is gebleken dat bij een aantal mensen en gezinnen blijkbaar onterecht is beslist de elektriciteit af te sluiten. Zij vroeg unaniem om na te gaan welke maatregelen kunnen worden getroffen om die afsluiting op korte termijn ongedaan te maken.

Tijdens een gedachtewisseling op 8 december 2005, waarvan het verslag werd toegevoegd aan de afzonderlijke bijlage bij de maatschappelijke beleidsnota,

detecteerde de commissie ad hoc een aantal knelpunten en formuleerde zij een aantal beleidsvoorstellen.

I. INLEIDING

De energiearmoede is sterk toegenomen sinds de liberalisering van de energiemarkt¹. Dat blijkt uit de opmerkelijke stijging van het aantal mensen met energieschulden².

Een gezin is energiearm indien het, om menswaardig te huishouden, meer dan tien percent van zijn hoofdkomen besteedt aan energie. Energiearmoede heeft te maken met een laag inkomen, slechte huisvesting en hoge prijzen³.

De liberalisering van de energiemarkt is het gevolg van de Europese regelgeving. In twee Europese richtlijnen, een van 19 december 1996 voor elektriciteit en een van 22 juni 1998 voor aardgas, legt de Europese Unie aan haar lidstaten op dat ze tegen 1 januari 2007 hun nationale elektriciteits- en gasmarkt moesten openstellen voor buitenlandse bedrijven.

Het doel van de liberalisering is het bevorderen van de vrije concurrentie bij de verkoop en het creëren van een grote en meer performante Europese markt. Een liberalisering impliceert een juridische scheiding tussen productie, transport en verkoop van elektriciteit en gas.

De Europese Commissie wil dat een zo hoog mogelijk niveau van openbare dienstverlening gehandhaafd wordt. De lidstaten beslissen zelf welke diensten van algemeen belang ze willen opzetten. Europa legt geen minimumniveau op voor deze diensten⁴.

Omwille van de complexe bevoegdheidsverdeling inzake energie is de omzetting van de Europese richtlijnen in het nationale recht in België geen eenvoudige zaak.

De federale overheid is bevoegd voor de productie van elektriciteit en de opslag van aardgas; voor het transport van gas en elektriciteit (hoogspanning) en alle prijzen daarmee verbonden; voor de elektriciteits- en aardgastarieven; voor de specifieke sociale tarieven voor wie recht heeft op een vermindering van de energiefacturen en voor het toekennen van het btw-tarief op de energieprijzen.

De gewesten zijn bevoegd voor het lokale transport en de distributie van elektriciteit (laagspanning); voor de distributie van aardgas; voor milieuvriendelijke

energie en elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling en voor rationeel energiegebruik.

Het energiebeleid wordt administratief ondersteund door de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie en door de Vlaamse afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie (ANRE).

De kalender van de vrijmaking verschilt naargelang het gewest. Voor professionele klanten is de energiemarkt in alle gewesten vrijgemaakt. In Vlaanderen is de energiemarkt voor huishoudelijke klanten vrij sinds 1 juli 2003. In het Waalse Gewest zal deze energiemarkt op 1 januari 2007 worden vrijgemaakt, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest op 1 juli 2007⁵.

Sinds de liberalisering functioneert de energiemarkt in Vlaanderen als volgt.

In de productie van energie mag de concurrentie spelen. Het merendeel van de elektriciteitsproductie in België is van oudsher in handen van Electrabel (85 percent) en SPE (Société de Production d'Electricité) (10 percent). Er wordt ook elektriciteit ingevoerd omdat de eigen productie niet volstaat. België heeft geen eigen aardgasproductie. Alle aardgas wordt dus ingevoerd.

De transmissie van elektriciteit (hoogspanning) en het transport van aardgas zijn monopolieactiviteiten in handen van respectievelijk Elia NV en Fluxys NV.

Ook de distributie van elektriciteit (laagspanning) en aardgas is een monopolieactiviteit per regio. De distributie is in handen van de distributienetbeheerders. Dat zijn meestal de intercommunales die voor de vrijmaking van de energiemarkt zowel het netbeheer als de levering voor hun rekening namen.

De zuivere intercommunales hebben zich verenigd in Interregies. De gemengde distributienetbeheerders hebben voor hun sociale taak samen het Gemeentelijk Samenwerkingsverband voor Distributienetbeheerders (GeDIS) opgericht.

Voor de liberalisering was de levering van elektriciteit in handen van Electrabel en stond Distrigas in voor de levering van aardgas. Sinds de liberalisering kan de klant kiezen tussen diverse leveranciers. Wie nog niet gekozen heeft, krijgt een standaardleverancier toegewezen.

Zowel in de federale als in de Vlaamse regelgeving werden openbardienstverplichtingen ingeschreven.

De controle en de regulering van de energiemarkt is opgesplitst over het federale en het regionale niveau. De federale CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) ziet toe op de toepassing van de federale wetgeving inzake productie en transmissie/transport. De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) staat in voor de efficiënte organisatie en werking van de energiemarkt en voor de uitvoering van de Vlaamse regelgeving inzake distributie, verkoop en levering.

II. KNELPUNTEN

A. *Openstaande rekeningen*

Veel mensen hebben het moeilijk om hun energierekeningen te betalen.

1. *Gebrek aan financiële middelen.*

Het gebrek aan financiële middelen is het centrale probleem bij energiearmoede. Als het inkomen laag is, zijn alle uitgaven er snel te veel aan. Dat geldt a fortiori voor de energiefactuur die, naast de huur, een belangrijke uitgavenpost is. Het betalen van de vaste kosten komt vaak in het gedrang door andere dringende facturen⁶.

2. *Hoge energieprijzen*

a. *Vrije markt*

Wie op de vrije markt bewust een leverancier kiest, bespaart op zijn energiefactuur⁷. Over het algemeen is de burger evenwel onvoldoende geïnformeerd over de mogelijkheden van de geliberaliseerde energiemarkt. De VREG verstrekt informatie, maar er blijft onduidelijkheid over de aangerekende kosten. Vermits de prijzen elke maand mogen veranderen is het ook onzeker welke leverancier de volgende maand de goedkoopste zal zijn.

De voordelen van de vrije markt gaan aan de mensen in armoede vaak voorbij. Het gebrek aan informatie is bij hen nog duidelijker, onder meer omdat ze vaak geen computer of internet hebben. Voor hen is een laagdrempelige werking noodzakelijk, maar daarvoor zijn de middelen van de VREG te beperkt⁸.

Mensen in armoede die toch van leverancier veranderen, worden vaker het slachtoffer van agressieve verkoopstechnieken⁹. De verkopers geven onvoldoende

duidelijkheid over de aansluitingskosten en over de verbrekingsvergoeding die door de vorige leverancier kan worden aangerekend als men het contract opzegt buiten de opzeggingstermijn. De contracten voldoen ook niet altijd aan de wettelijke vereisten. De klanten worden onder druk gezet om te betalen met een domiciliëring.

De voogdijoverheden van de socialehuisvestingsmaatschappijen sluiten soms een contract af met een energieleverancier, waarbij de groepsvoorwaarden minder gunstig zijn dan die van de gewone contracten¹⁰.

b. BTW¹¹

Voor energie wordt een btw-tarief van 21 percent gehanteerd. Energie wordt dus belast als een luxe-goed.

c. Nachttarief¹²

Het nachttarief is goedkoper. Wie van dat lagere tarief wil kunnen genieten, moet echter meer meterhuur betalen.

3. Rol van de leveranciers¹³

De leveranciers creëren soms zelf schuldenbergen.

Bij een verandering van leverancier moeten de klanten soms maandenlang wachten op hun eerste factuur of op hun slotfactuur omdat de meterstand niet werd doorgestuurd naar Indexis¹⁴. De aangerekende voorschotten zijn vaak hoger dan het te verwachten verbruik. Soms blijft ook de vorige leverancier facturen sturen of komen de facturen met onregelmatige tussenpozen.

Schulden aan de leverancier leiden tot extra kosten (zie verder).

B. Dienstverlening van leveranciers en netbeheerders¹⁵

Bij het opnemen van de meterstanden en in de facturen worden soms fouten gemaakt¹⁶.

De facturen zijn vaak ook moeilijk te interpreteren. Het is onduidelijk wat men betaalt voor de energie en wat voor de taksen, of het een voorschot betreft of een eindafrekening en of er rekening werd gehouden

met het recht op gratis energie. De facturen van de verschillende leveranciers zijn onderling niet vergelijkbaar¹⁷.

De klantendiensten van leveranciers en netbeheerders voldoen niet. De kantoren bevinden zich soms op afgelegen plaatsen. Er is geen afzonderlijke gespreksruimte zodat klanten met betalingsmoeilijkheden hun problemen moeten uitzetten in het bijzijn van de andere klanten. Er is ook een gebrek aan correcte en respectvolle communicatie. Men weigert de mondelinge afspraken op papier te zetten¹⁸.

De klantendiensten van de leveranciers zijn moeilijk telefonisch te bereiken. Persoonlijke dienstverlening wordt vervangen door call centers¹⁹. Door het voortdurende doorverbinden wordt het contact met netbeheerder of leverancier een dure zaak²⁰. Bovendien zijn de 070- en 078-nummers waarop de klantendiensten kunnen worden gecontacteerd, niet te bereiken met de telefoonkaart van Belgacom waarop mensen met een leefloon recht hebben.

De brieven van de leverancier of netbeheerder zijn doorgaans onpersoonlijke standaardbrieven. Ze bevatten vaak onjuiste of onvoldoende inlichtingen. De brieven van de klant, zelfs aangetekend, worden soms niet beantwoord.

De korting voor klanten die betalen met een domiciliëring wordt niet altijd automatisch toegekend. Soms wordt aan de klant niet duidelijk uitgelegd dat de korting pas wordt toegekend bij de eindafrekening

Een verhuis kan leiden tot allerlei problemen. Wanneer men na een verhuis niet meer bij dezelfde leverancier terecht kan, wordt er een verbrekingsvergoeding aangerekend²¹. Een verhuis kan ook leiden tot contractloze levering²².

C. Klachtenbehandeling²³

De klantendiensten van leveranciers en netbeheerders voldoen niet (cf. supra). Klanten die geen gehoor vinden bij hun eigen leverancier of bij de netbeheerder, kunnen terecht bij de Vlaamse ombudsman of bij de VREG. Deze instanties zijn echter niet toegerust om de groeiende klachtenstroom op te vangen.

De federale ombudsdienst die moest worden opgericht in de schoot van de CREG (art. 27 van de federale Elektriciteitswet) is er nog altijd niet. Deze ombudsdienst had op 1 januari 2006 operationeel

moeten zijn, maar de oprichting ervan wordt vertraagd door de ingewikkelde structuur van de Belgische staat.

Op 1 oktober 2005 heeft de administratie, op vraag van minister Verwilghen, een informatiedienst opgericht. Men kan de dienst gratis bellen, maar als men wordt doorverwezen, is dat naar een betalend nummer²⁴.

Een ombudsdienst is geen ideale oplossing voor mensen die in armoede leven. Voor hen moeten er lokale informatie- en steunpunten worden georganiseerd en moet de informatie worden verspreid via geëigende kanalen.

D. Sociale maatregelen

1. Gratis elektriciteit²⁵

Sinds 1 juli 2000 krijgt ieder Vlaams gezin per jaar 100 kilowattuur gratis elektriciteit. Dat werd uitgebreid met 100 kilowattuur gratis elektriciteit per gezinslid. Elke leverancier moet de gratis elektriciteit toekennen aan de afnemers die op 1 april van dat jaar klant bij hem zijn, op basis van de gezinssamenstelling op 1 januari. De leverancier krijgt dat bedrag terugbetaald van de netbeheerder. De kostprijs ervan wordt verrekend in de distributienettarieven.

De berekening is moeilijk te begrijpen voor het publiek²⁶. Er worden ook veel fouten gemaakt, vooral bij de verhuizing van klanten²⁷. De koppeling tussen de gegevens van het rijksregister en de eigen systemen van de leveranciers verloopt immers moeizaam door het voorkomen van verschillende schrijfwijzen voor eenzelfde naam²⁸. Er ontstaan ook fouten doordat de meldingen van verhuizingen niet tijdig verwerkt raken²⁹. Indien de gratis elektriciteit niet vermeld wordt op de eerstvolgende afrekening, zijn complexe rechtzettingen noodzakelijk³⁰. De gratis elektriciteit wordt trouwens niet altijd automatisch verrekend in de factuur. Soms wordt die alleen toegekend als men erom vraagt³¹.

Het blijft omstreken of het wel nodig was om aan iedereen die hoeveelheid gratis elektriciteit te leveren³². De netbeheerders en de leveranciers merken op dat de administratieve kosten voor het verrekenen van de gratis elektriciteit zeer hoog zijn³³. Toch blijkt deze maatregel relatief voordeliger voor gezinnen met een laag elektriciteitsverbruik (vaak arme gezinnen) en voor grote gezinnen.

2. Sociaal tarief³⁴

Mensen met een laag inkomen kunnen een beroep doen op het sociale tarief voor gas en elektriciteit. De tarieven liggen, in principe althans, lager dan de normale tarieven, men hoeft geen vast recht te betalen voor de dagteller en men heeft recht op 500 kilowattuur gratis elektriciteit en 556 kilowattuur gratis aardgas, ongeacht de grootte van het gezin³⁵.

Het stelsel van het sociale tarief is echter niet te combineren met de gratis elektriciteit voor iedereen. De rechthebbenden betalen vaak meer dan het laagste tarief op de markt omdat de sociale tarieven vastgelegd zijn in het oude systeem van voor de vrijmaking van de markt³⁶.

Slechts 200.000 mensen maken er gebruik van, hoewel er 300.000 rechthebbenden zijn. De bewijslast ligt namelijk bij de klant. De betrokkenen moeten schriftelijk of persoonlijk een aanvraag doen bij hun leverancier en jaarlijks met een attest bewijzen dat ze tot een van de rechthebbende categorieën behoren. Deze attesten worden echter niet automatisch bezorgd zodat de rechthebbenden vaak zelf niet weten dat ze recht hebben op het sociale tarief³⁷. Overigens wordt het sociale tarief niet altijd verrekend, ook niet als men bewezen heeft dat men er recht op heeft.

Diverse leveranciers stellen de toekomst van het sociaal tarief openlijk in vraag³⁸.

3. Beschermd afnemers³⁹

Een aantal categorieën van afnemers met een beperkt inkomen wordt in principe extra beschermd tegen het risico van volledige afsluiting en krijgt bijkomende voordelen bij de energielevering. Dat zijn de zogenaamde beschermde klanten.

De categorie van de beschermde klanten omvat de rechthebbenden van het sociale tarief. De definitie is echter breder. Ook personen in collectieve schuldbemiddeling of in budgetbegeleiding bij het OCMW zijn beschermde klanten.

Ongeveer 500.000 mensen vallen onder die definitie⁴⁰. De bewijslast ligt echter bij de klant zelf⁴¹. Soms weten de betrokkenen zelf niet dat ze in aanmerking komen, want ook de status van beschermde klant wordt niet automatisch toegekend. Er is bovendien begripsverwarring tussen 'beschermd afnemers' en 'mensen met het sociaal tarief'⁴².

De status van klanten in budgetbegeleiding schommelt voortdurend⁴³. De schuldbemiddelaars delen soms niet mee dat ze werken voor een beschermde klant.

Overigens wordt niet altijd rekening gehouden met het feit dat het gaat om een beschermde klant. Ook dan worden soms administratieve kosten voor herinneringsbrieven en ingebrekestellingen aangerekend⁴⁴.

4. *Energiefondsen*

a. *Het federale Energiefonds*⁴⁵

Van de energiefactuur wordt een klein percentage afgehouden om het Energiefonds te spijzen. Sedert 2002 krijgen de OCMW's jaarlijks een subsidie uit dat Energiefonds. Daaraan is een tweeledige opdracht verbonden. De OCMW's moeten personen begeleiden die het moeilijk hebben om hun gas- en elektriciteitsfactuur te betalen: ze moeten onderhandelen over afbetalingsplannen en budgetbegeleidingen opzetten. Het eventuele saldo kan worden gebruikt voor financiële steun of voor het opzetten van preventieve acties.

Sedert het ontstaan van het Energiefonds is er een sterke stijging van het aantal aanvragen tot tussenkomst in de energiefacturen. De OCMW's zijn evenwel van oordeel dat het louter betalen van de rekeningen in veel gevallen niet de beste vorm van hulpverlening is omdat het de cliënten niet emancipeert. De subsidie volstaat echter niet om aan alle aanvragers structurele hulp te bieden.

Het Verbruikersateljee stelt vast dat de OCMW's twee derden van de middelen gebruiken voor personeelskosten. Vaak wordt er evenwel geen extra personeel aangeworven en wordt er reeds aangeworven personeel ingeschakeld om zo begrotingstekorten op te vullen. Mensen met betalingsproblemen worden vaak niet op de hoogte gebracht van het bestaan van het Energiefonds. Gezien de toename van de energiearmoede, zijn de middelen van het Energiefonds te beperkt⁴⁶.

Er worden te weinig middelen ingezet voor preventieve maatregelen⁴⁷.

b. *Het federale stookoliefonds*

Sinds 2005 kan er per winter een toelage van maximaal 195 euro toegekend worden aan de gezinnen die

verwarmen met stookolie. Deze maatregel biedt echter geen structurele hulp. Mensen die stoken met gas of elektriciteit, hebben er geen baat bij⁴⁸.

E. *De procedure om kwetsbare klanten te beschermen*

1. *Extra kosten ten gevolge van schulden aan de leverancier*⁴⁹

Voor het verzenden van herinneringsbrieven en ingebrekestellingen worden administratieve kosten aangerekend. Beschermde klanten hoeven in principe deze kosten niet te betalen, maar de praktijk ziet er vaak anders uit⁵⁰.

De schulden groeien aan door de interesten. De maximale rente die mag worden aangerekend is acht percent⁵¹. Bijkomende instanties worden ingeschakeld om de schuld te innen. Ook dat leidt tot extra kosten.

Alleen onder bemiddeling van een OCMW willen de leveranciers afspraken maken over een afbetalingsplan. Bij de OCMW's zijn er echter lange wachtlijsten voor schuldbemiddeling en niet elk OCMW is bereid om voor iedereen te bemiddelen⁵².

2. *Opzegging van het leveringscontract door de leverancier.*

Bij betalingsmoeilijkheden kunnen de leveranciers het leveringscontract opzeggen. De klant denkt vaak dat het opzeggen van het contract neerkomt op het afsluiten van de stroom⁵³. Indien hij het opzeggen van het leveringscontract wil voorkomen, moet hij de schuld in een keer afbetalen en een waarborg betalen van drie of vier keer het maandelijkse voorschot.

Voor het opzeggen van het contract worden extra kosten aangerekend, de zogenaamde dropvergoeding.

Voor klanten met betalingsmoeilijkheden is het niet gemakkelijk om binnen de opzegtermijn⁵⁴ een andere leverancier te vinden. De meeste leveranciers maken er geen geheim van dat ze risicoklanten weigeren⁵⁵. Het bestaan van zwarte lijsten wordt officieel ontkend⁵⁶. Toch is er een zekere doorstroming van informatie door administratieve procedures zoals Umix⁵⁷.

3. *Ovename van de klant door de netbeheerder. Installatie van de budgetmeter*⁵⁸.

Indien de klant niet meteen een andere leverancier vindt, wordt hij afnemer bij de netbeheerder⁵⁹. De netbeheerders aanvaarden echter geen klanten die voor de liberalisering al afgesloten werden van energie⁶⁰.

Bij de klanten van de netbeheerder wordt in principe een budgetmeter geïnstalleerd. Veel mensen ervaren de budgetmeter als vernederend en stigmatiserend. De budgetmeter kan worden geplaatst zonder voorafgaande verwittiging⁶¹. De installatiekosten zijn vrij hoog: de budgetmeter kost 150 euro en de installatie nog eens 150 euro. Beschermde klanten betalen in principe niet voor de installatie en het gebruik van de budgetmeter, maar de praktijk is vaak anders.

Er is een achterstand in het plaatsen van de budgetmeters⁶². Soms is de plaatsing ervan technisch onmogelijk. Sommige verhuurders staan de installatie van een budgetmeter niet toe, zodat de bewoner meteen terugvalt op 6 ampère. Voor gas is er nog geen budgetmeter⁶³.

Het opladen van de budgetmeter is tijdrovend en duur. Uit veiligheidsoverwegingen aanvaardt men in de oplaadkantoren geen cash geld. Men moet dus betalen via de bank of de post⁶⁴. Van het oplaadbedrag wordt 2,5 euro ingehouden voor bankkosten, ongeacht het bedrag waarmee de budgetmeterkaart wordt opgeladen⁶⁵. Het huidige aantal oplaadterminals beantwoordt niet aan de aantallen die werden vooropgesteld in de actieplannen van de netbeheerders⁶⁶. Ook de openingsuren van de oplaadterminals zijn vaak erg beperkt. Mensen in collectieve schuldbemiddeling moeten bovendien eerst een afspraak maken met hun advocaat om geld te krijgen voor het opladen van de budgetmeter⁶⁷.

De budgetmeter wordt soms gebruikt om schulden af te lossen⁶⁸. In principe mag slechts 35 percent van het opgeladen bedrag daarvoor worden gebruikt, maar daarop is geen toezicht.

In de praktijk wordt 70 percent van de energie in de winter verbruikt. Wanneer een budgetmeter wordt geïnstalleerd, valt de spreiding van de betalingen via tussentijdse facturen weg. Mede daardoor is er in de winter soms geen geld om de budgetmeter te voeden.

Indien men de budgetmeter niet kan opladen, wordt de stroombegrenzer geactiveerd. Indien men de budgetmeter gedurende enige tijd niet heeft opgeladen,

dreigt de afsluiting⁶⁹. Wat tegen 6 ampère verbruikt wordt, moet immers ook betaald worden.

Er zijn geen termijnen vastgelegd voor het uitschakelen van de budgetmeter op het oude adres na een verhuis. Op het nieuwe adres wordt niet automatisch een budgetmeter ingeschakeld.

4. *Begrenzing van de stroom tot zes ampère*⁷⁰

Het basisprincipe is dat iedereen recht heeft op een minimale basisvoorziening aan elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk verbruik⁷¹. De minimale levering van elektriciteit wordt vastgesteld op een vermogen dat overeenkomt met 6 ampère onder eenmaal 230 volt⁷².

Indien men de budgetmeter niet kan opladen, wordt de stroombegrenzer geactiveerd. Toestellen met een vermogen van meer dan 1.380 watt functioneren dan niet meer. Elektrische verwarming wordt onmogelijk. Bepaalde huishoudelijk apparaten functioneren niet meer: wasmachine, droogkast, friteuse ... Andere toestellen functioneren wel, maar combinaties leveren problemen op. Koken kan slechts op één kookplaat.

Deze stroom moet betaald worden. De schulden blijven dus oplopen.

5. *Afsluiting van de stroomtoevoer*

Indien men de budgetmeter gedurende een bepaalde periode niet meer oplaadt, kan de stroom worden afgesloten.

Het basisprincipe is nochtans dat iedereen recht heeft op een minimale basisvoorziening aan elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk verbruik. De mogelijkheden om de energietoevoer alsnog af te sluiten, zijn beperkt tot situaties van onveiligheid, klaarblijkelijke onwil en fraude⁷³.

a. *Concrete gevolgen van een afsluiting*⁷⁴

Klanten met een budgetmeter kunnen alleen nog energie verbruiken als ze hun kaart opladen. Klanten zonder budgetmeter hebben absoluut geen toegang meer tot energie.

Wanneer de klant afwezig is op het ogenblik dat men de energietoevoer komt afsluiten, wordt er soms afge-

sloten aan de straatkant in plaats van aan de meter. In dat geval betaalt de klant ongeveer 1000 euro voor afsluiten en (later) heraansluiten.

In de winter mag de toevoer van gas en elektriciteit niet worden afgesloten. De definitie van ‘winter’ verschilt echter naargelang het gaat om gas of elektriciteit⁷⁵. Overigens kan het ook buiten die officiële winterperiode koud zijn. Wie wordt afgesloten vóór de officiële winterperiode, blijft afgesloten.

Bij afsluiting kunnen huurders hun huurwoning niet meer onderhouden als een goede huisvader, zodat eigenaars dreigen met het opzeggen van het huurcontract⁷⁶.

Er bestaan geen wettelijke termijnen voor de heraansluiting⁷⁷.

b. De lokale adviescommissie (LAC)⁷⁸

De lokale adviescommissie is samengesteld uit een OCMW-raadslid, een vertegenwoordiger van de betrokken distributeur, het hoofd van de sociale dienst van het OCMW die het LAC voorzigt, en mogelijk ook de betrokken schuldbemiddelaar.

Afsluiting omwille van klaarblijkelijke onwil of fraude kan alleen na unaniem advies van de LAC en mits naleving van de vastgestelde procedure. Soms sluit de netbeheerder echter toch af zonder de instemming van de LAC, onder meer wanneer men denkt dat het gaat om een leegstaande woning.

Er is onvoldoende financiële ondersteuning voor de LAC's. De subsidie die de OCMW's vroeger voor de LAC kregen, werd mee opgeslorpt door het Energiefonds⁷⁹. De maatschappelijke assistenten zijn onvoldoende gevormd om met deze problematiek om te gaan⁸⁰. Het optreden van het OCMW komt vaak neer op crisismanagement.

In Vlaanderen wordt niets gedaan om te voorkomen dat mensen in een situatie van schuldoverlast terechtkomen. Er zijn weinig acties om mensen met een laag inkomen aan te moedigen tot een rationeel energieverbruik⁸¹.

De rol van de LAC is onduidelijk. De regelgeving ter zake is niet meer aangepast sedert 1997⁸². De concrete werking van de LAC in de voorbije jaren is onvoldoende bekend omdat er geen richtlijnen zijn inzake rapportering⁸³.

De werking van de LAC verschilt sterk van gemeente tot gemeente. Het begrip ‘klaarblijkelijke onwil’ wordt op uiteenlopende manieren geïnterpreteerd. Het onderscheid tussen klaarblijkelijke onwil en een uitzichtloze situatie wordt niet altijd gemaakt⁸⁴.

Niet opdagen op de zitting wordt vaak geïnterpreteerd als klaarblijkelijke onwil. De uitnodiging voor de vergadering van de LAC bereikt de genodigden echter niet altijd omdat de brief niet aan alle gezinsleden gericht is of omdat er problemen zijn met de post. De bedoeling van de brief is niet altijd duidelijk. Soms kennen de betrokkenen de ernst van de eigen situatie niet, omdat de schuldbemiddelaar hen niet heeft verteld dat hun energiefacturen onbetaald zijn gebleven⁸⁵. Soms gaan ze niet in op de uitnodiging omdat ze bang zijn voor professionele inmenging in hun persoonlijke situatie⁸⁶. Ze weten vaak niet dat ze het recht hebben om gehoord te worden door de LAC vooraleer men tot een volledige afsluiting kan overgaan of dat ze recht hebben op bijstand. Ze denken dat ze toch aan het kortste eind zullen trekken. De LAC oordeelt niet altijd op basis van correcte facturen. De commissie is soms ook niet voldoende op de hoogte van de concrete gevolgen van een eventuele afsluiting. Veel van deze knelpunten hebben te maken met het feit dat er vaak geen sociaal onderzoek wordt gedaan⁸⁷.

Tijdens de vergaderingen van de LAC hebben de mensen in armoede nogal eens de indruk dat er te weinig naar hen geluisterd wordt, dat er te weinig aandacht is voor de achterliggende problemen. Mensen die op verschillende levensdomeinen bedreigingen kennen, worden soms gedwongen tot andere prioriteiten⁸⁸.

F. Belemmeringen om te kiezen voor duurzaam energiegebruik

1. Gebrek aan informatie

De mensen in armoede beschikken niet over de nodige informatie of begrijpen ze niet⁸⁹.

2. Slechte woonsituatie⁹⁰

De oorzaak van hoge energiekosten ligt niet zelden in de slechte behuizing. Mensen met een laag inkomen leven vaak in slecht geïsoleerde huizen met soms rottend schrijnwerk, zonder adequate verwarming of met een verouderde verwarmingsinstallatie.

De bestaande premies en subsidies zijn over het algemeen gericht op eigenaars⁹¹, maar mensen in armoede zijn doorgaans huurders. De eigenaars nemen zelden het initiatief om een woning energiezuiniger te maken, want de energiefactuur is toch niet voor hun rekening.

Energiezuinige woningen zijn duurder. Onder meer daardoor zijn sociale woningen vaak niet energiezuinig. Aanpassingen aan de energie-efficiëntie van deze woningen vergen vaak zware renovaties. Het gaat om complexe bouwprocessen, de bewoners moeten tijdelijk elders worden gehuisvest en binnen het huidige huurstelsel kan de investering niet worden verrekend in de huur⁹².

Soms is er een gezamenlijke meter voor het hele woonblok zodat men geen persoonlijk voordeel heeft bij zijn bezuinigingsinspanningen.

3. *Gebrek aan financiële middelen*

Mensen in armoede hebben onvoldoende financiële middelen om te investeren in materialen en toestellen waarmee energie kan worden bespaard⁹³.

4. *Beperkt toekomstperspectief*⁹⁴

De dagelijkse strijd om zich staande te houden is zo allesbepalend dat er geen tijd of energie meer over is voor iets anders.

III. BELEIDSVOORSTELLEN

A. *Bestrijding van de armoede in het algemeen en van de energiearmoede in het bijzonder*

Er moeten oplossingen worden gezocht voor de armoedeproblematiek in het algemeen.

Voor de bestrijding van de energiearmoede moet men een ambitieus plan opstellen dat gericht is op duidelijke doelstellingen⁹⁵. Het uitvoeren van een dergelijk plan vergt een gestructureerde en volgehouden actie van verschillende actoren en overheden⁹⁶. De

bevoegdheid van een ander of hoger politiek niveau mag niet als alibi worden gebruikt⁹⁷.

(bevoegdheid van diverse overheden)

1. *Een leefbaar inkomen.*

Iedereen heeft recht op een leefbaar inkomen. Vervangingsinkomens en bijstandsregelingen moeten worden verhoogd en welvaartsvast worden gemaakt, zodat ze mee evolueren met de stijging van de lonen⁹⁸.

(federale bevoegdheid).

2. *Energieprijzen*

a. *Voldoende informatie*⁹⁹.

De overheid moet de burgers goed informeren. Het moet duidelijk zijn welke leverancier de goedkoopste is. Er moet informatie en dienstverlening zijn op maat van de doelgroep. Dat impliceert een toegankelijk woordgebruik, zowel mondeling als schriftelijk. Diverse kanalen moeten worden gebruikt¹⁰⁰, onder meer folders, tv-spots, middenveldorganisaties, een gratis telefoonnummer, energiewinkels¹⁰¹, sociale huisvestingsmaatschappijen.

(bevoegdheid van verschillende overheden).

b. *Verlaging van de btw voor gas en elektriciteit*¹⁰²

Er kan worden overwogen om de btw te verlagen van 21 naar 6 percent.

Welzijnszorg is van oordeel dat het geen oplossing is om de energie zomaar goedkoper te maken. België hanteert inderdaad een hoge btw-voet voor energie. Energie is echter een schaars goed. Een verlaging van de btw-voet zou vooral voor grote energieverbruikers voordelig zijn. Deze maatregel zou de schatkist veel kosten en dat zou in de eerste plaats nadelig zijn voor de achtergestelde groepen. Het is immers niet evident om een compenserende belasting te vinden¹⁰³.

(federale bevoegdheid).

B. Het akkoord tussen de energieleveranciers voor de bescherming van de consument en de gedragscode voor verkoop buiten de onderneming en verkoop op afstand¹⁰⁴

Het akkoord en de gedragscode worden positief geëvalueerd, maar zijn vatbaar voor verbetering. Een verkoop via de telefoon of het internet mag pas geldig zijn na een schriftelijk akkoord. Bij een overstap naar een andere leverancier moeten de meterstanden worden doorgespeeld. De verbrekingsvergoeding die de klant moet betalen indien hij buiten de opzegtermijn voor een andere leverancier kiest, zou geplafonneerd moeten worden¹⁰⁵.

Indien het na een verhuis niet meer mogelijk is energie af te nemen bij de vroegere leverancier, zou er geen verbrekingsvergoeding mogen worden aangerekend.

Men zou de klant ook geen extra kosten mogen aanrekenen indien de leverancier het contract opzegt omwille van wanbetaling¹⁰⁶.

(federale bevoegdheid)

C. Klachtenbehandeling

De leveranciers moeten zorgen voor een betere klachtenbehandeling¹⁰⁷. De klantendiensten moeten beter bereikbaar zijn en de openingstijden moeten verruimd worden; bij de leveranciers, de netbeheerders en de regulator moet er een consumentenraad worden opgericht¹⁰⁸; bij betwisting van een factuur moeten de klanten een klacht kunnen indienen¹⁰⁹; de klantendienst moet te bereiken zijn via een gratis telefoonnummer¹¹⁰.

(Vlaamse bevoegdheid)

Overeenkomstig artikel 27 van de federale Elektriciteitswet zou er een centrale ombudsdienst moeten worden opgericht¹¹¹.

(federale bevoegdheid)

D. Sociale maatregelen

Iedereen heeft recht op een leefbaar minimum aan energie¹¹². Er moeten voldoende sociale maatregelen worden genomen, op maat van de energiearmen.

1. Gratis elektriciteit

Het is omstreven of het wel nodig was om aan iedereen die hoeveelheid gratis elektriciteit te leveren¹¹³.

De administratieve lasten en kosten en de onvrede bij de afnemers moeten worden afgewogen tegenover de effectiviteit als sociale maatregel¹¹⁴.

De gratis elektriciteit voor mensen met een budgetmeter kan worden verrekend door middel van een waardebon¹¹⁵.

Bij gemengd gebruik (professioneel en privé) moeten men ervan uitgaan dat het gaat om een huishoudelijke afnemer¹¹⁶.

(Vlaamse bevoegdheid)

2. Sociaal tarief

Het bestaande systeem van sociale tarieven moet blijven bestaan¹¹⁷. De rechthebbenden zouden automatisch het laagste tarief moeten aangerekend krijgen, het sociale tarief of het laagste markttarief. Het toepassingsgebied zou moeten worden uitgebreid tot alle groepen met een zeer laag inkomen¹¹⁸. De bewijslast hoeft niet bij de klant te liggen. Het sociale tarief zou automatisch moeten worden toegekend. Daartoe moeten er afspraken worden gemaakt rond de toegang tot de kruispuntdatabank¹¹⁹. De attesten moeten worden geüniformiseerd en vereenvoudigd¹²⁰.

(federale bevoegdheid)

3. Beschermd afnemers

Het onderscheid tussen beschermde en niet-beschermd klanten moet behouden blijven¹²¹. De categorieën van ‘beschermd klanten’ moeten uitgebreid worden¹²². Alle mensen die leven van een vervangingsinkomen en alle mensen in een erkende vorm van budgetbegeleiding zouden beschermde klanten moeten zijn. De status van beschermde klant zou automatisch moeten worden toegekend. De bewijslast mag niet bij de klant liggen¹²³. De attesten moeten worden geüniformiseerd en vereenvoudigd¹²⁴.

(Vlaamse bevoegdheid)

4. Een fonds voor de bestrijding van energiearmoede

Het federale Energiefonds en het federale Stookoliefonds moeten worden samengevoegd tot een fonds voor de bestrijding van de energiearmoede¹²⁵. De mensen met betalingsproblemen moeten door de hulpverleners op de hoogte worden gebracht van de mogelijkheden die dat fonds (die fondsen) biedt (bieden). De OCMW's moeten zelfstandig en zonder

administratieve lasten kunnen beslissen wie een toelage krijgt uit het Energiefonds¹²⁶.

(federale bevoegdheid)

5. Sociale verantwoordelijkheid van de energiemarkt

De energiemarkt moet sociaal verantwoordelijk worden gemaakt.

Leveranciers en netbeheerders moeten (extra) sociale verplichtingen opgelegd krijgen: netbeheerders en leveranciers moeten een sociaal actieplan hebben met afdwingbare doelstellingen¹²⁷. Kwijtschelding van schulden moet mogelijk zijn, ook bij energiemaatschappijen¹²⁸.

(Vlaamse bevoegdheid)

E. Voorstellen rond de procedure bij niet-betaling van de factuur

(Vlaamse bevoegdheid)

1. Begin van de afbetalingsproblemen

De armenverenigingen vragen een verlenging van de betalingstermijn van de facturen¹²⁹.

Er blijft discussie over de minimale opzeggingstermijn: de netwerkbeheerders vinden de opzegtermijn van 30 dagen te kort, terwijl de leveranciers die al te lang vinden¹³⁰.

De dropkosten moeten worden aangepakt. Sommigen stellen dat de leveranciers geen dropkosten mogen aanrekenen aan beschermde klanten¹³¹, anderen dat de leveranciers helemaal geen dropkosten mogen aanrekenen¹³².

De betrokkenen moeten inspraak- en beslissingsrecht krijgen bij het opstellen van het afbetalingsplan¹³³. Ze moeten de kans hebben om op eigen kracht uit de problemen te raken, zonder tussenkomst van een schuldbemiddelaar¹³⁴. De afbetalingen moeten op een volledig apart document aan de klant worden bezorgd¹³⁵.

2. Een nieuwe leverancier?

De energiemaatschappijen moeten openstaan voor alle klanten en mogen geen informatie over energieschulden doorgeven¹³⁶.

3. De netbeheerder als leverancier¹³⁷: het installeren van de budgetmeter

De budgetmeter moet een minder negatief imago krijgen. De budgetmeter moet een middel worden voor rationeel energiegebruik¹³⁸. In nieuwe sociale woningen zou systematisch een budgetmeter moeten worden geplaatst¹³⁹. De invoering van de aardgasmeter moet zo snel mogelijk gebeuren¹⁴⁰.

Iedereen die erom vraagt, moet gratis een budgetmeter krijgen¹⁴¹. Bij leveringen door de sociale leverancier moet er altijd een budgetmeter geplaatst worden, behalve als het technisch onmogelijk is of als de afnemer kan aantonen dat hij over een contract beschikt dat binnen de drie maanden in werking treedt¹⁴².

Er moet minstens een oplaadpunt komen per gemeente en bijkomende oplaadpunten, afhankelijk van de noden¹⁴³. Het moet mogelijk worden de kaart op te laden in het OCMW, met cash geld. Er mogen geen kosten worden aangerekend voor het opladen zelf¹⁴⁴.

De budgetmeter mag niet gedegradeerd worden tot een afbetalingsmeter¹⁴⁵.

Bij een verhuis zou de budgetmeter twee dagen na de melding moeten worden uitgeschakeld op het oude adres¹⁴⁶. Op het nieuwe adres zou binnen de dertig dagen een budgetmeter moeten worden geplaatst op vraag van de afnemer¹⁴⁷.

4. Stroombegrenzing

De lokale adviescommissie moet ingeschakeld worden vóór het plaatsen van de stroombegrenzer¹⁴⁸.

Sommigen stellen dat de minimale hoeveelheid stroom hoger zou moeten zijn dan 6 ampère, bijvoorbeeld 12 ampère¹⁴⁹. Men zou moeten nagaan welke elektrische toepassingen een gezin absoluut nodig heeft. De hoeveelheid stroom moet variëren naargelang het aantal gezinsleden, de grootte van de woning en de verwarmingsbron¹⁵⁰. Vanaf het ogenblik dat de klant afbetaalt, moet er opnieuw volledige stroom worden geleverd. Het is uitgesloten dat iemand langer dan zes maanden moet leven met een stroombegrenzer¹⁵¹.

De OCMW's zijn voorstander van de 6-ampèreregel zoals die nu bestaat¹⁵².

5. Afsluiting van de stroomtoevoer

a. Principe

Welzijnzorg stelt dat een volledige afsluiting van de energietoevoer onmogelijk moet worden gemaakt en dat het begrip ‘klaarblijkelijke onwil’ uit de wetgeving moet worden geschrapt¹⁵³. De OCMW’s zijn voorstander van het behoud van de mogelijkheid tot afsluiten¹⁵⁴.

Anderen stellen dat de periode waarin de stroomtoevoer niet mag worden afgesloten voldoende ruim bepaald en gelijkgesteld moet worden voor elektriciteit, aardgas en water¹⁵⁵ en dat het begrip ‘klaarblijkelijke onwil’ moet worden vervangen door een duidelijke omschrijving van de gevallen waarin men mag afsluiten. Als aan de voorwaarden voldaan is, moet de netbeheerder opnieuw aansluiten binnen de twee werkdagen¹⁵⁶.

b. De lokale adviescommissie

De LAC moet de energiearmoede bestrijden en niet de energieschulden¹⁵⁷.

De werking van de LAC moet door de decreetgever nader omschreven worden¹⁵⁸. De LAC moet daarbij geherwaardeerd worden. Alle genodigden moeten op een evenwaardige manier kunnen participeren en de LAC moet beslissingsbevoegdheid krijgen; een louter adviserende bevoegdheid volstaat niet¹⁵⁹.

VVSG en GeDIS maakten concrete afspraken rond de werking van de LAC’s. Deze werkwijze zou moeten verruimd worden naar de regio’s waar Interregies de netbeheerders groepeerde¹⁶⁰.

De informatie over de ‘best practices’ moet algemeen verspreid worden: de goed functionerende LAC’s zouden een voorbeeldfunctie moeten hebben.

Ze moeten voldoende middelen hebben om die taak behoorlijk uit te voeren¹⁶¹. De hulpverleners moeten voldoende gevormd zijn¹⁶². Een goed sociaal onderzoek is cruciaal¹⁶³.

De OCMW’s moeten begeleiding organiseren voor mensen die het moeilijk hebben om hun energierekeningen te betalen. Ze moeten werk maken van de preventie van schuldoverlast¹⁶⁴ en van rationeel energiegebruik¹⁶⁵.

F. Duurzaam energiegebruik

1. Aangepaste informatie

Zie hoger

(diverse bevoegdheden)

2. Energiezuinige en betaalbare woningen

De sociale huisvesting en de woningen onder beheer van de sociale verhuurkantoren moeten beantwoorden aan de hoogste energieprestatienormen, zowel naar de woning als naar het huishouden¹⁶⁶. Nieuwe sociale woningen moeten energetisch zeer goed presteren¹⁶⁷. Bestaande sociale woningen moeten bij voorrang energetisch substantieel verbeterd worden¹⁶⁸. Het Europees energiecertificaat voor sociale huurwoningen zou nog voor 2009 kunnen worden ingevoerd¹⁶⁹.

Het moet mogelijk worden om de helft van de energiewinst die voortvloeit uit energiebesparende maatregelen, te verrekenen in de huur¹⁷⁰. De plafonnering van de huurprijs voor relatief grote inkomens moet opnieuw bekeken worden¹⁷¹.

Bewonersondersteuning is noodzakelijk¹⁷².

Private verhuurders zouden geleidelijk verplicht moeten worden om een bewijs van kwaliteit met energieprestatiecertificaat voor te leggen¹⁷³. De VVSG verkiest een aanmoedigingssysteem met sterren boven een huurvergunning waarbij een woning niet meer verhuurd zou mogen worden als ze niet aan bepaalde voorwaarden voldoet¹⁷⁴.

De eigenaars moeten door een stevige renovatiepremie worden gestimuleerd tot investeringen¹⁷⁵. Er moet een systeem van huurprijsregeling en huursubsidie worden uitgewerkt¹⁷⁶.

Vlaanderen heeft de opdracht de kwaliteit van het Vlaamse woonpatrimonium te bewaken. In dat woonbeleid moeten energieaspecten een onderdeel zijn van de kwaliteitsbeoordeling.

(Vlaamse bevoegdheid)

3. Financiële steun voor investeringen in energiezuinige toestellen en renovaties

Voor investeringen in energiezuinige toestellen en renovaties zou men een derdebetaalsysteem¹⁷⁷ kun-

nen uitwerken. Dat kan een openbaredienstverplichting zijn voor de netbeheerders, eventueel met de steun van het federale Energiefonds. Voor mensen die ook dat niet kunnen betalen moet een tussenkomst door het OCMW mogelijk zijn¹⁷⁸.

Netbeheerders en leveranciers moeten een REG-plan hebben met duidelijke en afdwingbare doelstellingen¹⁷⁹. De netbeheerders moeten de woningen van hun klanten onderwerpen aan een energieaudit en moeten een programma opstarten om die woningen te isoleren¹⁸⁰.

Voor sociaal zwakkeren moeten gratis energieaudits worden uitgevoerd¹⁸¹. De energieaudits moeten prioritair worden doorgevoerd voor de slechtste woningen¹⁸².

(diverse bevoegdheden)

De verslaggevers,

Hilde EECKHOUT
Bart MARTENS

De voorzitter,

Carl DECALUWE

¹ Welzijnszorg, Huishouden vraagt energie, Achtergrond dossier 2005 Armoede uitsluiten, p. 7; H. Hermans (ACW), hoorzitting 10 november 2005.

² Op 31 december 2004 werden 21.940 gezinnen (0,87 %) van energie voorzien door de netbeheerder. Bij 7.241 klanten (0,29 %) was een budgetmeter geïnstalleerd. Er waren 4.873 actieve stroombegrenzers. Bij 2.251 gezinnen was de elektriciteit afgesneden, een toename van 364 eenheden (19 %) in vergelijking met het jaar voordien. Op 31 december 2004 werden meer dan 15.000 gezinnen van aardgas voorzien door de netbeheerder en waren 1189 gezinnen afgesloten van aardgas, een toename van 24 eenheden (2 %) in vergelijking met het jaar voordien. In november 2005 waren reeds meer dan 20.000 gezinnen afnemer bij de netbeheerder. In november 2005 was het totale aantal klanten van de netbeheerder al opgelopen tot meer dan 30.000 (1,21 %). Er waren 11.000 tot 14.000 budgetmeters geïnstalleerd. K. Gielis (VREG), hoorzitting 14 november 2005; Welzijnszorg, ...p. 7-9; M. Clymans, hoorzitting 10 november 2005.

³ M. Debruyne (ACW).

⁴ Welzijnszorg, ...p. 29-31.

⁵ Deze datum kan ten vroegste naar 1 januari 2007 worden verschoven (informatie Electrabel).

⁶ Welzijnszorg, ... p. 8.

⁷ Welzijnszorg, ...p. 54-57.

⁸ Welzijnszorg, ...p. 96-97.

⁹ Welzijnszorg, ...p. 98-99.

¹⁰ V. Heeren (CD&V), vergadering 7 december 2005.

¹¹ Welzijnszorg, ...p. 8; p. 67. Voor basisgoederen geldt een BTW-tarief van 6 percent.

¹² Welzijnszorg, ...p. 128.

¹³ Welzijnszorg, ...p. 99-102.

¹⁴ B. Martens (sp.a), hoorzitting 14 november 2005.

¹⁵ Welzijnszorg, ...p. 101-102.

¹⁶ L. Deckers (VREG), hoorzitting 14 november 2005.

¹⁷ Welzijnszorg, ...p. 63.

¹⁸ Welzijnszorg, ...p. 106.

¹⁹ H. Hermans (ACW).

²⁰ De netbeheerders klagen dat tijdrovende telefoongesprekken noodzakelijk zijn omdat de klanten nog niet voldoende vertrouwd zijn met de vrije energiemarkt. G. Knaepen, Inter-electra, hoorzitting 14 november 2005.

²¹ B. Martens (sp.a), hoorzitting 14 november 2005.

²² W. Bieseman (ANRE), hoorzitting 14 november 2005. Van een contractloze levering is sprake wanneer iemand zijn contract heeft opgezegd en er geen nieuw heeft afgesloten, of wanneer de leverancier het zelf heeft beëindigd, maar de meter blijft lopen.

²³ Welzijnszorg, ...p. 106-108.

²⁴ M. Clymans (PRISO), hoorzitting 10 november 2005.

²⁵ Welzijnszorg, ...p. 35-37.

²⁶ W. Bieseman (ANRE).

²⁷ W. Bieseman (ANRE).

²⁸ Interelectra.

²⁹ G. Knaepen (Interelectra).

³⁰ G. Knaepen (Interelectra).

³¹ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 28.

³² W. Bieseman (ANRE). De gratis elektriciteit wordt trouwens ook toegekend aan professionele klanten.

³³ W. Bieseman (ANRE).

³⁴ Welzijnszorg, ...p. 37-38.

³⁵ Welzijnszorg, ...p. 39.

³⁶ H. Hermans (ACW); K. Gielis (VREG).

³⁷ J. Geuens (Interelectra).

³⁸ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 7.

³⁹ Welzijnszorg, ...p. 103-104.

⁴⁰ Welzijnszorg, ...p. 39.

⁴¹ W. Bieseman (ANRE).

⁴² W. Bieseman (ANRE).

⁴³ W. Bieseman (ANRE).

⁴⁴ Welzijnszorg, ...p. 65.

⁴⁵ Welzijnszorg, ... p. 46-47.

⁴⁶ Welzijnszorg, ...p. 47.

⁴⁷ N. Debast (VVSG). In 2002 en 2003 werd slechts 10 percent van het saldo aan preventieve acties werd besteed (hoorzitting 10 november 2005).

⁴⁸ N. Debast (VVSG), hoorzitting 10 november 2005.

⁴⁹ Welzijnszorg, ...p. 40-41.

⁵⁰ Welzijnszorg, ...p. 103.

⁵¹ M. Clymans, Armoede en energie. De ontbrekende lichtheid van het bestaan, PRISO-Antwerpen vzw, 2003.

⁵² M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, PRISO-Antwerpen, december 2002, p. 5.

⁵³ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 32.

- ⁵⁴ W. Bieseman (ANRE). De netwerkbeheerders vinden de opzegtermijn van 30 dagen te kort, terwijl de leveranciers die al te lang vinden.
- ⁵⁵ Welzijnszorg, ...p. 108-109.
- ⁵⁶ M. Clymans, hoorzitting 10 november. Voor het bestaan van zwarte lijsten zijn geen harde bewijzen. Indien een klant geen nieuwe leverancier vindt, dan komt dat volgens de leveranciers omdat hij zelf verklapt dat hij in het verleden afbetalingsproblemen heeft gehad.
- ⁵⁷ W. Bieseman (ANRE); Welzijnszorg, ...p. 105.
- ⁵⁸ Welzijnszorg, ...p. 41-43; p. 77-81.
- ⁵⁹ G. Knaepen (Interelectra). Binnen een multivendorsysteem zou de oplaadkaart van de budgetmeter bij verschillende leveranciers kunnen worden opgeladen. De uitbouw van een multivendorsysteem is echter voor onbepaalde tijd uitgesteld. Daardoor komen alle klanten met betalingsmoeilijkheden op dit ogenblik bij de netbeheerders terecht.
- ⁶⁰ T. Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., maart 2005, p. 9.
- ⁶¹ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 9.
- ⁶² K. Gielis (VREG); W. Bieseman (ANRE).
- ⁶³ L. Vanhee (GeDIS). De Belgische veiligheidsvereisten verschillen sterk van die op de andere markten. W. Bieseman (ANRE).
- ⁶⁴ G. Knaepen (Interelectra).
- ⁶⁵ Alleen voor de klanten van Dexia is de verrichting gratis omdat het geld op een andere Dexia-rekening wordt gestort. Indien de oplaadterminal in het OCMW-kantoor staat, gaat dat bedrag naar het OCMW. In dat geval neemt het OCMW immers een taak van GeDIS over. Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 34.
- ⁶⁶ De netbeheerders stellen dat ze niet kunnen voldoen aan de huidige bepalingen. L. Vanhee (GeDIS) ontkent dat sommige klanten grote afstanden moeten afleggen; W. Bieseman (ANRE).
- ⁶⁷ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 34.
- ⁶⁸ Daarvoor baseert men zich op artikel 15 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2003. Het besluit bepaalt ook dat zulks alleen mogelijk is voor het verbruik dat verbonden is aan de minimale levering en aan het hulpkrediet. De schulden, opgebouwd in de periode tussen de drop en het plaatsen van de budgetmeter, worden niet verrekend via de budgetmeter. Dergelijke dossiers moeten geregeld worden via de LAC en kunnen tot afsluiting leiden L. Vanhee (GeDIS); W. Bieseman (ANRE).
- ⁶⁹ Welzijnszorg, ...p. 78.
- ⁷⁰ Welzijnszorg, ...p. 43-44.; p. 84-87.
- ⁷¹ Het decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water stelt: "Elke abonnee heeft recht op een minimale en ononderbroken levering van elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik om, volgens de geldende levensstandaard, menswaardig te kunnen leven."
- ⁷² Besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997, artikel 3.
- ⁷³ N. Debast, hoorzitting 10 november 2005.
- ⁷⁴ Welzijnszorg, ... p. 44-45; p. 84-87.
- ⁷⁵ De elektriciteitstoevoer mag niet worden afgesloten tussen 15 december en 15 februari, de aardgastoevoer tussen 1 december en 1 maart.
- ⁷⁶ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, PRISO-Antwerpen, december 2002, p. 3.
- ⁷⁷ W. Bieseman (ANRE).
- ⁷⁸ Welzijnszorg, ... p. 88-92.
- ⁷⁹ N. Debast (VVSG), hoorzitting 10 november 2005.
- ⁸⁰ Welzijnszorg, ... p. 8; N. Debast (VVSG), hoorzitting 10 november 2005.
- ⁸¹ N. Debast (VVSG).
- ⁸² Besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997.
- ⁸³ L. Vanhee (GeDIS).
- ⁸⁴ Welzijnszorg, ... p. ...; W. Bieseman (ANRE).
- ⁸⁵ Welzijnszorg, ... p. 70-71; H. Hermans (ACW).
- ⁸⁶ Bijvoorbeeld plaatsing van de kinderen.
- ⁸⁷ Welzijnszorg, ... p. 72; H. Hermans (ACW).
- ⁸⁸ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 11.
- ⁸⁹ Welzijnszorg, ... p. 118.
- ⁹⁰ Welzijnszorg, ... p. 119-120.
- ⁹¹ Welzijnszorg, ... p. 132-133.
- ⁹² B. Wallyn (VHM), hoorzitting 28 november 2005.
- ⁹³ Welzijnszorg, ... p. 121; N. Debast (VVSG).
- ⁹⁴ Welzijnszorg, ... p. 121-122.
- ⁹⁵ Men verwijst naar het Verenigd Koninkrijk waar de regering sedert 2001 een strategie voert die energiearmoede volledig moet doen verdwijnen tegen 2010.
- ⁹⁶ M. Debruyne (ACW), hoorzitting 10 november 2005.
- ⁹⁷ Welzijnszorg, ... p. 143.
- ⁹⁸ Welzijnszorg, eerste politieke eis.
- ⁹⁹ B. Martens, vergadering van 7 december 2005.
- ¹⁰⁰ Welzijnszorg, derde politieke eis.
- ¹⁰¹ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4; Bart Martens, hoorzitting 10 november 2005. Dat begrip is ruimer dan de energie-efficiëntiewinkels waar het ACW voor pleit en waar men informatie zou kunnen vinden over de mogelijkheden tot energiebesparing. Men zou er ook terecht kunnen voor uitleg bij de facturen en voor hulp bij de keuze van een leverancier.
- ¹⁰² M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 1.
- ¹⁰³ Welzijnszorg, ...p. 67.
- ¹⁰⁴ Deze werden gerealiseerd op initiatief van federaal minister van Begroting en Consumentenzaken, F. Van den Bossche.
- ¹⁰⁵ K. Gielis (VREG).
- ¹⁰⁶ W. Bieseman (ANRE) geeft de voorkeur aan een wettelijk verbod. Ook VVSG is voorstander van een meer afdwingbare regeling.
- ¹⁰⁷ Welzijnszorg, ... p. 142.
- ¹⁰⁸ M. Debruyne (ACW).
- ¹⁰⁹ Voorstellen PRISO tot aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de sociale openbare dienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt (31 januari 2003).
- ¹¹⁰ Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 12.
- ¹¹¹ Welzijnszorg, derde politieke eis; M. Debruyne (ACW).

¹¹² Welzijnszorg, ... p. 142. Welzijnszorg verwijst daarbij naar de standpunten in het 'Charter voor een grondrecht op energie'

¹¹³ Welzijnszorg, ... p. 37.

¹¹⁴ W. Bieseman (ANRE).

¹¹⁵ L. Vanhee (GeDIS).

¹¹⁶ Voorstellen PRISO tot aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering ... van 31 januari 2003. W. Bieseman (ANRE) stelt daarentegen dat de openbaredienstverplichtingen niet meer mogen gelden voor gemengde gebruikers met een professioneel contract.

¹¹⁷ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 2.

¹¹⁸ Welzijnszorg, ... p. 68.

¹¹⁹ L. Vanhee (GeDIS).

¹²⁰ L. Vanhee (GeDIS).

¹²¹ W. Bieseman (ANRE).

¹²² M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4.

¹²³ L. Vanhee (GeDIS); H. Hermans (ACW); Voorstellen PRISO tot aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering ... van 31 januari 2003.

¹²⁴ L. Vanhee (GeDIS); Interelectra.

¹²⁵ M. Debruyne (ACW); N. Debast (VVSG).

¹²⁶ J. Stassen, vergadering van 7 december 2005.

¹²⁷ M. Debruyne (ACW).

¹²⁸ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 2.

¹²⁹ W. Bieseman (ANRE).

¹³⁰ W. Bieseman (ANRE).

¹³¹ W. Bieseman (ANRE).

¹³² Suggestie van de VREG voor de gedragscode voor leveranciers. Voorstellen PRISO tot aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering .. van 31 januari 2003.

¹³³ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4.

¹³⁴ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 5.

¹³⁵ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4.

¹³⁶ M. Debruyne (ACW). M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4; W. Bieseman (ANRE).

¹³⁷ Het is te vroeg om verplichtingen op te leggen inzake het multivendorproject.

Het voorstel van de sector van de multivendormeters is immers te beperkt, de leveranciers zijn er slechts in beperkte mate bij betrokken, er zijn andere prioriteiten, er is nog geen aardgasmeter en er is nog geen federale oplossing. W. Bieseman (ANRE).

¹³⁸ M. Debruyne (ACW); N. Debast (VVSG).

¹³⁹ W. Bieseman (ANRE).

¹⁴⁰ B. Martens (sp.a), vergadering van 7 december 2005; V. Heeren (CD&V), vergadering van 7 december 2005; N. Debast (VVSG); W. Bieseman (ANRE). Vanaf de invoering is er een overgangsregeling nodig van vier jaar om bij alle afnemers van de sociale leverancier een aardgasbudgetmeter te plaatsen.

¹⁴¹ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 4. De budgetmeter voor niet-beschermde klanten kan worden gefinancierd met middelen uit het Fonds voor het tweevoudig uurtarief. L. Vanhee (GeDIS).

¹⁴² L. Vanhee (GeDIS). Netbeheerders met een beperkt aantal huishoudelijke afnemers (kleiner dan 100) hoeven geen volledig systeem uit te bouwen: zij moeten kunnen leveren op vol vermogen.

¹⁴³ W. Bieseman (ANRE) stelt integendeel dat de minimumvereisten inzake oplaadpunten moeten worden aangepast. Hij stelt dat het in sommige gevallen wellicht eenvoudiger is om een individuele oplossing uit te werken voor de betrokkenen.

¹⁴⁴ B. Martens, vergadering 7 december 2005; H. Eeckhout, vergadering 7 december 2005.

¹⁴⁵ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, december 2002, p. 4; L. Vanhee (GeDIS) en W. Bieseman (ANRE) stellen daarentegen dat ook de schulden aan de netwerkbeheerder, gemaakt in de periode tussen de drop en de plaatsing van de budgetmeter en de kosten voor de installatie van de budgetmeter (voor de niet-beschermde klant) zouden moeten worden verrekend via de budgetmeter.

¹⁴⁶ W. Bieseman (ANRE).

¹⁴⁷ W. Bieseman (ANRE).

¹⁴⁸ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 3.

¹⁴⁹ Armoede en energie. De ontbrekende lichtheid van het bestaan, ... p. 4.

¹⁵⁰ C. Decaluwe (CD&V), vergadering van 7 december 2005.

¹⁵¹ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 3. Groen! stelt voor de afsluitingen op te schorten tot 1 april 2006. J. Stassen (Groen!), vergadering van 7 december 2005.

¹⁵² N. Debast (VVSG): de OCMW's zien dat als een hefboom om de betrokkenen niet te laten berusten in hun situatie. W. Bieseman (ANRE) is van oordeel dat het te kostelijk zou worden om 12 ampère te leveren. De kosten blijven zich immers opstapelen in dat geval.

¹⁵³ Welzijnszorg, ... p. 149.

¹⁵⁴ Ze menen dat de OCMW's zeer terughoudend zijn om mensen zonder elektriciteit of aardgas te zetten. Ze stellen dat sommige mensen hun leven pas terug in handen nemen nadat ze in een crisissituatie zijn terechtgekomen. Een afsluiting of een dreigende afsluiting kan zo'n crisissituatie zijn. PRISO stelt dat men er al te gemakkelijk vanuit gaat dat de klant dan alsnog de nodige budgetten bij elkaar kan krijgen.

¹⁵⁵ W. Bieseman (ANRE).

¹⁵⁶ W. Bieseman (ANRE).

¹⁵⁷ M. Debruyne (ACW).

¹⁵⁸ W. Bieseman (ANRE).

¹⁵⁹ M. Clymans, Energie en armoede. Samenvatting problemen en voorstellen, p. 5-6.

¹⁶⁰ N. Debast (VVSG).

¹⁶¹ Ze rekenen daarvoor op de Vlaamse overheid en op de energieleveranciers. N. Debast (VVSG).

¹⁶² S. Vanackere (CD&V), hoorzitting 10 november 2005; Tinne Opdebeeck en M. Clymans, Ervaringen ..., p. 7.

¹⁶³ L. Vanhee GeDIS.

¹⁶⁴ N. Debast (VVSG).

¹⁶⁵ Interelectra.

¹⁶⁶ M. Debruyne (ACW); Welzijnszorg, ... p. 136-138.

¹⁶⁷ B. Wallyn (VHM).

¹⁶⁸ B. Wallyn (VHM).

¹⁶⁹ B. Martens (sp.a), vergadering van 7 december 2005.

¹⁷⁰ L. Stijnen, De Zonnige Kempen; J. Stassen (Groen!), vergadering van 7 december 2005.

¹⁷¹ B. Martens (sp.a), vergadering van 7 december 2005.

¹⁷² B. Wallyn (VHM).

¹⁷³ Welzijnszorg, vierde politieke eis.

¹⁷⁴ N. Debast (VVSG).

¹⁷⁵ M. Debruyne (ACW).

¹⁷⁶ M. Debruyne (ACW).

¹⁷⁷ Welzijnszorg, ...p. 131; p. 151.

¹⁷⁸ M. Debruyne (ACW). N. Debast (VVSG) benadrukt dat het zwaartepunt moet liggen bij de verhuurder/eigenaar en niet bij de huurder.

¹⁷⁹ M. Debruyne (ACW).

¹⁸⁰ J. Stassen (Groen!), vergadering van 7 december 2005.

¹⁸¹ B. Martens, vergadering van 7 december 2005.

¹⁸² Dat was trouwens al een doelstelling van het federale energiebesparingsfonds. B. Martens, hoorzitting 10 november 2005.